

Behovet for transformationer

Shinya Tsukamoto var i København i anledning af forpremieren på 'Tetsuo II: Body Hammer', under Copenhagen Film Festival 1993. Videokunstneren Steen Schapiro har set filmen og talt med instruktøren.

af Steen Schapiro

En af Jean Cocteau's udødelige bemærkninger er, at man som poet er nødt til at være 'absolut moderne'. Det er sjældent, man ser filmkunst der lever op til dette, men de japanske *Tetsuo* (1989) og *Tetsuo II: Body Hammer* er sådanne oplevelser. De er ultramoderne i både form og indhold, rystende smukke og provokerende.

Tetsuo dukkede i Danmark op gennem videomarkedet som en undergrunds/eksperimentalfilm, og blev hurtigt noget så sjældent som en ægte kult-film, dyrket udenom reklamemænd og institutioner. Den er lavet på et minimalt budget af en lille gruppe uprofessionelle, med geniet Shinya Tsukamoto som både instruktør, skuespiller, effektdesigner og meget mere. Idag er den udkommet som salgsvideo i England, bemærkelsesværdigt uensureret. Det var en forunderlig, voldsom film, filmet på sort/hvid 16 mm i et forrygende tempo, der vistnok handlede om mennesker, der langsomt blev til metal, efter et skamfuldt biluheld... hovedpersonen følges, som han pinefuldt og nådesløst omdannes til et nyt slags væsen... stærkest står scenen, hvor han dyrker sex med sin kæreste, som rider på ham, mens hans pik omdannes til et gigantisk elektrisk bor... til slut kører to metalvæsener udi verden, som en stolt parade, parat til at gøre verden så maskinel som de selv...

Og nu er *Tetsuo II: Body Hammer* så kommet i dansk biografimport, med et tidobbelt budget, skudt på 35 mm, i farver og med meget højere produktionsværdier. Om det er en bedre film er nok svært at bedømme, men større, bredere og lige så vigtig er den helt sikkert!

Det menneskelige våben

Mens temaet, stilen og udviklingen er den samme, er udgangspunktet noget mere tilgængeligt. Taniguchi Tomoo er tilsyneladende en almindelig familiefar i Tokyo, men han plages af sære drømme. Og uden grund eller varsel, bliver hans dreng forsøgt kidnappet, han selv beskudt med et besynderligt stof, og han modtager terroriserende, provokerende telefon-opkald... en mystisk gruppe muskelmænd er igang med et videnskabeligt forsøg, der hænger sammen med hans glemte fortid... som en hæsbælende, besynderlig jagt går ind, og han selv drives stadig længere ud i forsvaret af sin familie, begynder hans krop at mutere,

transformere sig til et levende våben... alt dette i filmens første kvarter, herefter bliver tingene blot mærkeligere!

Filmen koncentrerer sig på ingen måde om en klart fortalt historie; ingen tid »spildes« på konventionel narrativ logik; historien kommer mere frem gennem stil og stemning. Der er hurtige sceneskift inde i en scene; locations og situationer ryger rundt mellem hinanden for at understrege det følelsesmæssige istedet for det fornuftige. Der bruges genreskift i den visuelle stil, som en slags post-post-moderne collage, styret med en mesterlig maskulin intuition. Dette er filmkunst.

Ødelæggelse er smukt

For formen er ligeså moderne: der bruges meget håndholdt kamera, bølgende, ekspressivt og alt for tæt på, også i de etablerende scener; farverne er der tydeligt manipuleret med; klipningen er hidsig, uforudsigelig og intuitiv; lydsiden er overrumplende og aggressiv; musikken er høj techno-rock; og der er masser af billed-manipulationer med strobes, wipes, dissolves, animation, pixillation... musik- og eksperimentalfilmens fornyende billedsprog tages adskillige, personlige skridt videre!

Der bruges tit hidsige, hurtige indklip af levende ledninger, skæve storbyer og indre organer; filmen har sit helt eget symbol-brug. Temaet er helt klart menneske i forhold til maskine, og det kommer frem både subtilt og eksplicit. Til det subtile hører en frenetisk jagt mellem en cyklist og en bil, en beskudt/såret minicomputer og de evige, fangne guldfisk, men mere tydeligt fokuseres der på det transformerende, gennehullede kød – og på skrot, skyskrabere, video-monitører, smeltet lava, blændende lamper, forkromede maskiner og skrigende stålwirer. Filmen kan betegnes som metalfetichistisk.

Disse symboler og billedmanipulationer bruges både til at skabe stemning og fortælle historie. Splat-ter-elementerne bliver her anvendt på bedste måde: både som en integreret del af etikken, og som moderne surrealisme. Vi befinder os i nye, udefinerede subgenrer som 'Body Horror', 'New Industrialism' og ikke mindst: CYBERPUNK.

Rust og dø

Cyberpunk er svært at definere, men man kender det som regel, når

man ser det. Ifølge titlen har det vel at gøre med cybernetik der 'punkes', altså fusioner mellem mennesker og maskiner, sind og teknologi. Og *Tetsuo II: Body Hammer* er tydeligt en frontløber for en ny generation; en generation der er vokset op med forfattere som Gibson, Ballard og Burroughs; med nøglefilm som *Videodrome*, *Robocop* og *Akira*; med instruktører som Cronenberg, Scott og Argento. *Body Hammers* plot har elementer taget direkte fra *Videodrome*, *Scanners* og *The Fly*, såvel som relation til *Peeping Tom* og *Alien*. Derudover har instruktøren japanske forfædre som Kurosawa (med nostalgien), Oshima (med sex/vold-problematikken), og *Godzilla*-filmene eller de supervoldelige *Manga*-tegnefilm.

Instruktørens avant-garde-teatererfaring taget i betragtning, må man også medregne 80'ernes performance-tradition, med gruppen 'Survival research laboratories' som frontbillede. Sidst, men ikke mindst, er den moderne superhelte-tegnese-ries udvikling tydelig: Hovedpersonen tvinges ud i et møde med katastrofale indre kræfter, som er destruktive og dystopiske.

Tetsuo-filmene er altså absolut moderne og højaktuelle, ligesom det univers de beskriver, fyldt med tidsbilleder som det stressede gadeliv i Tokyo; undergrundstog, stormagasiner og skyskrabere; indsprøjtninger af syntetiske stimulanser; eller bodybuilding – i udtrykkets bogstaveligste forstand!

Viljen at dræbe

Etikken i al denne moderne tragedie er dog ikke uden optimisme. De muskuløse, veltrænede mænd, som med forskerens hjælp skaber en ny livsform, leder nærmest tanken hen på drømmen om Homo Superior. Det synes nødvendigt, ja, uundgåeligt, at vi må transformere/udvikle os, for at kunne overleve i denne fagre nye højteknologi. Som i andre gode splatterfilm (især Cronenberg's) må kroppen ændre sig i takt med sindet/kulturen, med den evige trussel fra den løbske videnskab. *Body Hammer* synes at argumentere, at vi må tilbage til det primitive, naturlige, instinktive – og så et kæmpeskridt fremad!

Japansk tradition tro, er det dog kun mænd, der søger denne transformation, og filmen er da også gennemstyret af en samurai-agtig macho-stemning. På trods af alle disse voldsomme og intense særheder, er fil-

men alligevel rimelig lettilgængelig, underholdende og smuk. Den er en unik oplevelse, der, sine strukturelle ujævnheder til trods, ikke kan anbefales nok – både som filmkunst og som noget meget, meget moderne.

Det danske publikum må for en gangs skyld prøve at begrave sit helige jantelovs-agtige realisme-krav. Her er poesi.

Interview med Shinya Tsukamoto

Hvordan vil du selv beskrive *Tetsuo*-filmene og deres genre?

Tsu: Filmene handler kort sagt om en mand, der forvandles til metal. 1'eren er en temmelig erotisk film, en slags horror-kult-film, mens 2'eren mere handler om den verden, hovedpersonen befinder sig i, og er en science fiktion/action-film.

Præcist hvad betyder navnet *Tetsuo*?

Tsu: Det er et helt almindeligt drenge-navn i Japan, men hvis man deler ordet op i Tetsu-tegnet, som betyder jern, og begyndelsen på ordet Otoko, som betyder dreng, får man et metal-menneske.

Hvilke filmiske forfædre har du?

Tsu: Mine fædre kan være David Cronenberg og David Lynch, og Radley Scott med *Alien* og *Blade Runner*. Men min bedstefar er Kurosawa. Cronenbergs Videodrome er især et forbillede. Designeren Ginger har også betydet meget.

Hvad andet arbejde har du lavet, udover dine film?

Tsu: Jeg har tidligere lavet reklamefilm, og tjent mange penge på at lægge stemmer til film. Jeg har også lavet en del undergrundsteater.

Hvordan er dine film typisk japanske, til forskel fra f.eks. Hollywood-film?

Tsu: Jeg har taget lidt fra både den europæiske og amerikanske underholdningsfilm, men essentielt ender Hollywood-film jo altid lykkeligt. Mine film udtrykker livets og menneskets negative sider, og jeg håber, at publikum får noget positivt ud af konfrontationen med det negative.

Jeg selv er en positiv indstillet person, men det er ikke særligt interessant, når en positiv person blot

laver positive film. Jeg vover at lave negative film.

Hvordan afspejler dine film Japan idag?

Tsu: Mine film afspejler ikke Japan som helhed, men er meget henvendt til min egen unge generation. Almindelige stressede lønarbejdere tror jeg ikke forstår mine film, især ikke den ældre generation.

Nutildags kører alting så hurtigt, og folk bliver mere og mere stressede så filmene har sådan en hurtig fart, fordi de afspejler vor tids stressede følsomhed.

Hvad synes du selv om den nye teknologi, og hvordan må vi tilpasse os den?

Tsu: Teknologien er både god og bekvemmelig, men jeg længes lidt efter den gamle tid før maskinerne. Menneskets eksistensfølelse bliver stadig mindre, som maskinerne overtager kontrollen. Det ideelle ville være, hvis der også var plads til træer og natur og gamle huse, så derfor håber jeg, at menneskekroppen og maskinerne kan integreres.

Tetsuo-figuren kan både lide og ikke lide den nye teknologi, men han bliver tvunget til at blive eet med den. Det er nødvendigt at kroppen forandrer sig! Byen vokser og vokser, og menneskets krop bliver svagere og svagere, til sidst er der kun hjernen tilbage. Når storbyen har vokset sig til en jungle, må menneskets krop samtidigt blive stærkere, hård! Kroppen må blive lige så stor og strunk, som de høje mægtige bygninger!

I din nyeste film siges der, at ødelæggelse er smukt. Synes du også det?

Tsu: Man bør ikke ødelægge det smukke...men hvis man forestiller

sig synet af en by som Tokyo, der er fyldt med høje glasbygninger, blive ødelagt og splintres, ville det alligevel være smukt.

Har *Tetsuo*-filmene lykkelige slutninger? Er de nye livsformer og forandringer, undergangen og nyskabelserne er altid positiv. Det er naturligt at noget nedbrydes og nyt opstår.

Hvad er dit forhold til at vise så megen vold i dine film?

Tsu: Folk kan ikke lide vold, og rigtig vold er forfærdelig, men vi nyder at betragte og forestille os voldsomheder.

Filmene er vores fantasiverden, og samtidig vores drømme, fra et hemmeligt sted. Hvis vi ikke fik lov til at forestille os disse følelser, og dermed få dem ud, tror jeg mange mennesker ville blive voldelige til daglig!

Hvad er dine fremtidige projekter?

Tsu: Hollywood er ude medforhandlinger om at lave en amerikansk version af *Tetsuo*. Selv kunne jeg godt tænke mig at lave en dokumentarfilm om boksning.

Tetsuo II: The Body Hammer, Japan 1991

I: Shinya Tsukamoto. P: Fuminori Shishido, Fumio Kurokawa, Hiroshi Koizumi. Screenplay: Shinya Tsukamoto. Cinematography: Shinya Tsukamoto, Fumikazu Oda, Katsunori Yokoyama. Musik: Chu Ishikawa. Medv: Taniguchi: Tomoroh Taguchi. Kana: Nobu Kanaoka. Yatsu (The Guy): Shinya Tsukamoto. Minori: Keinosuke Tomioka. Taniguchi's father: Sujin Kim. Taniguchi's mother: Min Tanaka. Big Skinhead: Hideaki Tezuka. Young Skinhead: Tomoo Asada. Mad Scientist: Toraemon Utazawa.